

DECLARAȚIA CETĂȚENILOR PRIVIND ORAȘUL DE MÂINE (Rezumat)

Noi suntem un grup de douăzeci și șase de cetățeni din diferite țări, grupe de vârstă și ocupații. Nu suntem experți profesioniști în dezvoltare durabilă, ci oameni obișnuiți, trăind și muncind în orașele Europei.

Comisia Europeană, prin Direcția Generală pentru Cercetare, ne-a cerut să oferim viziunile și speranțele noastre privind viitorul orașelor și opinia noastră despre programul de cercetare al UE „Orașul Viitorului și Moștenirea Culturală”. Pentru prima dată Comisia Europeană a fost activă în a afla opinia cetățenilor europeni despre politicile Uniunii Europene, prin această inițiativă intitulată „RAISE”.

Am început de la cazuri concrete prezentate într-o serie de workshop-uri, le-am comparat cu experiențele noastre proprii și am dezvoltat propriile noastre opinii asupra temelor:

- ▶ Guvernare urbană
- ▶ Transport durabil
- ▶ Mediu construit durabil
- ▶ Moștenire culturală

Din discuțiile noastre, am considerat că un al cincilea aspect, Educația, în mod deosebit educația pentru durabilitate, este fundamental pentru succesul celorlalte.

Concluzii generale

În primul rând, ce am putea concluziona despre investigațiile noastre în cele patru arii pe care le-am evaluat:

- ▶ Vocea cetățenilor, incluzând pe cei care au fost marginalizați în trecut, trebuie încorporat în **guvernarea urbană** în statele membre ale UE, atât mai vechi cât și mai noi. Încrederea poate înflori numai dacă este mutuală; numai dacă liderii noștri sunt pregătiți să asculte și să respecte vederile noastre vor beneficia de reciprocitatea oamenilor care își vor asuma responsabilitatea propriilor acțiuni.
- ▶ O schimbare radicală în deprinderile din **transport** este cerută în scopul facilitării schimbării lor către utilizarea mult mai durabilă a transportului: soluțiile tehnice prin el însele nu vor rezolva problemele de sustenabilitate.
- ▶ Un **mediu construit mai durabil** depinde de mișcarea noastră dincolo de o societate condusă de consum, în care „noul” este întotdeauna văzut ca superior „vechiului”. Noi trebuie să învățăm valoarea reutilizării a ceea ce avem deja, mai mult decât a renunța la el în favoarea noutății, indiferent dacă aceasta înseamnă renovarea fondului de locuințe, reabilitarea spațiilor deteriorate, reținerea și repararea bunurilor de consum sau reciclarea materialelor.
- ▶ În aceeași măsură, noi avem nevoie să ne focalizăm pe integrarea durabilă a **moștenirii culturale** în viața cotidiană, încurajând pe oameni să aibă simțul coproprietății și al importanței moștenirii culturale diverse.

În al doilea rând, acum și aici, iată ce este deosebit de semnificativ în toate aceste arii:

- ▶ Există o nevoie urgentă pentru mai multă conștientizare și **educație** despre durabilitate, ca și despre implicațiile continuării mersului actual nesustenabil.

Adesea alegerile noastre sunt făcute în baza unei informații insuficiente, fără înțelegerea adevăratelor costuri ascunse ale acțiunilor noastre. Dacă există participare asupra temelor și o clară imagine a implicațiilor alegerilor, oameni pot să facă aceste alegeri astfel încât să facă diferența în viața lor de zi cu zi.

- ▶ Adesea, tocmai inițiativele **locale**, pe scară mică care sunt cele mai reușite, atrăgând publicul și ajutându-l să se implice pentru a produce îmbunătățiri vizibile în viața lui cotidiană. Sloganul „Gândește global, Acționează local” nu este doar un clișeu.
- ▶ În schimb, experiența într-o arie poate fi adesea aplicată în celelalte arii. Peste tot în comunitatea noastră avem o gamă enormă de expertiză și cunoaștere „a ceea ce merge și a ceea ce nu merge”. Eșecul diseminării mai ample a acestei **cunoașteri** înseamnă o oportunitate pierdută.

Concluzii privind guvernarea urbană

Dacă **guvernarea urbană** este slabă și rezultatele vor fi slabe. Vedem urmarea acestui fapt, între altele, în extinderea urbană necontrolată, spațiile de locuit neadecvate, sistemele de transport neintegrate și distrugerea spațiilor verzi. Noi considerăm Guvernarea Urbană ca pe un instrument de structurare a relațiilor între oraș și cetățeni. Aceasta include parteneriate public-private și participarea tuturor celorlalți actori care operează în oraș.

Cercetările pe care le-am studiat tratează în special angajarea tuturor cetățenilor. Un sector-cheie primește însă doar o examinare limitată. Sectorul este compus din grupuri marginalizate și persoane vulnerabile precum tinerii, bătrânii și persoanele sărăcite, imigranții și migranții, părinții singuri, oamenii fără casă și cei aflați pe drumuri.

- ✓ Noi recomandăm de aceea ca viitoarea cercetare finanțată de UE să se focalizeze mult mai mult pe participarea cetățenilor marginalizați și pe integrarea lor în guvernarea urbană.
- ✓ Propunem să se întreprindă cercetări asupra diferențelor dintre noile și vechile state membre privind participarea democratică, cu scopul de a schimba cele mai bune practici, ca de pildă a instrui și a învăța în același timp și a susține renovarea democratică.
- ✓ Cu scopul ca cetățenii să participe pe deplin în comunitățile lor și în modurile în care ei sunt conduși, este necesar să existe suficiente resurse care să faciliteze această acțiune. De asemenea, politicienii trebuie să fie motivați să promoveze acest proces. Munca independentă sau cea voluntară nu sunt un răspuns potrivit.

Guvernarea urbană ar trebui să ofere decizii concentrate pe public și nu pe individ. Politicienii trebuie să lucreze împreună cu cetățenii, cheltuind mai mulți bani:

- pentru diseminarea informației,
- organizarea întâlnirilor,
- preluarea directă a opiniilor publicului,
- elaborarea unor metode și instrumente de guvernare inovatoare,
- campanii de convingere și învățare privind măsurile din domeniul guvernării urbane și orice alte mijloace de implicare a cetățenilor în procesul de elaborare a deciziilor.

Concluzii privind Transportul Durabil

Mobilitatea este un aspect central în viața noastră cotidiană și una dintre principalele surse de probleme cu care ne confruntăm. Ea ne afectează viețile în numeroase moduri: ambiental, economic și social. În acest sens există un număr de probleme legate de calitatea vieții pe care le considerăm importante în relația cu transportul: poluarea (și consecințele sale asupra sănătății oamenilor), congestia (cu costurile ei în materie de timp și bani) și accidentele (cu mai mult de 40.000 de oameni care mor anual și încă mult mai mulți accidentați pe drumurile europene).

Cercetarea europeană s-a adresat mai multor aspecte ale problemelor menționate. Noi suntem conștienți de tendințele din societatea noastră și din cercetare de a favoriza soluții tehnologice (de pildă vehicule-robot futuriste) deoarece par să ofere soluții tranșante la probleme foarte complexe. Aceasta a condus și încă mai conduce la dezvoltări care sunt costisitoare, care pot fi prestigioase dar care nu se adresează cu adevărat problemelor cruciale. Transportul durabil se va îmbunătăți numai dacă motivația, comportamentul oamenilor, și nevoile lor sunt pe primul plan. Suntem de asemenea preocupați de lipsa de eficiență în diseminarea celor mai bune practici pe care le-au dezvoltat diferite orașe în Europa. Noi sugerăm ca eforturile să fie amplificate astfel ca exemplele de succes să poată fi răspândite și adoptate mai repede de diferite orașe.

Noi evaluăm ca pozitive eforturile de a integra problemele transportului în primii pași ai planificării urbane. Considerăm, de asemenea, că cea mai importantă temă a cercetării și a acțiunii politice trebuie să fie schimbarea deprinderilor oamenilor într-un mod mai creativ decât s-a făcut până acum (de exemplu prin politica de preț în transport, car sharing etc.).

Am văzut că proiectele de cercetare s-au focalizat mai ales pe aspecte tehnologice - noi sugerăm mai multă cercetare în domeniul socio-economic ca de pildă:

- ▶ Motivele oamenilor pentru utilizarea unor transporturi mai ecologice (precum transport public, mersul pe jos, ciclismul, car sharing-ul) sau trecerea de la utilizarea autoturismului individual la moduri mult mai durabile de transport.
- ▶ Informație asupra opțiunilor de mobilitate ale cetățenilor (de exemplu: Ce alternative la automobil există? Ce relație există cu costurile aferente? Programe de circulație, tarife, intermodalitate...).
- ▶ Îmbunătățirea compatibilității sistemelor de transport în orașele europene, ca de exemplu sisteme paneuropene de car sharing, recunoașterea titlurilor de călătorie pentru cetățenii din alte orașe.
- ▶ Ce îmbunătățiri pot fi aduse pentru a face mai atractivă utilizarea transportului public pentru cetățeni (de exemplu extra-infrastructuri și servicii în vagoane: conexiuni la Internet, mese, camere de întâlniri, clase bazate pe limbă, ziare,...).
- ▶ Probleme de sănătate cauzate de prea mult trafic.
- ▶ Modele de politici menite a căuta cele mai eficiente metode de încurajare a ariilor legate de politici (de exemplu sectorul economic, muncă, dezvoltare regională, sectorul industrial, politici de taxare) pentru a încorpora nevoia de schimbare și reducerea transportului.

Concluzii privind Mediul Construit Durabil

Un viitor mult mai durabil pentru omenire cere o abordare care să reevalueze ceea ce este deja considerat fără utilitate. Reutilizarea și reciclarea sunt considerate încă drept neatractive în culturile noastre, și orice lucru nou este considerat mai bun decât ceva

care a fost folosit. Pentru un viitor sustenabil, această abordare trebuie să se inverseze. Reutilizarea și renovarea trebuie să fie considerate drept acțiuni care susțin orașul viitorului. Reconstrucția este mai durabilă decât o nouă construcție, dar nu poate concura cu costuri de construcție mai ieftine în ariile de extindere urbană necontrolată.

Proiectele de cercetare ale UE au subliniat câteva domenii principale în mediul construit al viitoarelor noastre orașe. Acestea sunt **extinderea urbană necontrolată, spațiile verzi urbane, tehnologiile de construcție și siturile deteriorate.**

În ce privește **Extinderea Urbană Necontrolată**, utilizarea largă a autoturismelor a transformat multe dintre centrele orașelor în arii cu acces dificil. Transportul, furnizarea apei, energia, sistemele de canalizare sunt construite pentru a furniza și servi noile spații rezidențiale, reducând spațiul rural și distrugând habitatele naturale. Ariile urbane largi diminuează interacțiunea socială, creând o izolare socială și promovând segregare și indiferență. Ca cetățeni, recomandările noastre pentru viitoare cercetări includ:

- ▶ Instruirea cetățenilor privind energia și sustenabilitatea și încurajarea lor în a acționa corespunzător.
- ▶ Îmbunătățirea atractivității spațiului urban prin reducerea zgomotului și traficului și creșterea mobilității pietonilor și a calității spațiilor.
- ▶ Creșterea reutilizării clădirilor goale existente.
- ▶ Creșterea taxelor pentru construcțiile din ariile de extindere urbană și reinvestirea lor directă în infrastructurile necesare.

Spațiile verzi sunt cruciale deoarece ele îndeplinesc mai multe funcții - îmbunătățesc calitatea aerului, creează obișnuințe, creează habitate pentru viața sălbatică, oferă spațiu pentru relaxarea care face bine sănătății, copiii se joacă și fac sport și, mai ales, asigură starea de bine în orașe (reducând stresul și crescând conștientizarea de către oameni a naturii și ciclurilor sale). Cercetarea finanțată de UE ar trebui să se focalizeze pe:

- ▶ creșterea biodiversității pentru o „natură mai naturală”;
- ▶ integrarea biologilor în echipele de planificatori urbani;
- ▶ utilizarea mai redusă a tehnologiilor și a chimicalelor;
- ▶ integrarea oamenilor fără serviciu în activități de întreținere;
- ▶ planificare unei mai bune diseminări a ariilor verzi;
- ▶ conectarea ariilor verzi pentru a permite migrarea animalelor și a plantelor;
- ▶ integrarea ariilor verzi (locuri de joacă pentru copii și facilități sportive);
- ▶ diseminarea cunoașterii obținute prin proiectele UE;
- ▶ promovarea ariilor verzi în general, pentru că nici un oraș european nu are prea mult verde.

Construcțiile civile sunt adesea în afara integrării cu capacitățile naturii. Unele materiale încă larg utilizate în Europa, ca lemnul exotic, ar trebui să nu mai fie folosite. Alegerea materialelor de construcție trebuie să ia în considerație reducerea consumului de energie și resurse. Există o cunoaștere mai bună, dar lobby-urile constructorilor și slaba conștientizare din partea publicului favorizează metodele nesustenabile existente. Realizarea și utilizarea spațiului construit final trebuie să fie luate în considerație, în ceea ce privește izolarea termică și fonică, emisiile de particule periculoase, durabilitatea și reutilizarea elementelor construite. În opinia noastră, cercetarea UE trebuie să se adreseze următoarelor aspecte:

- ▶ Introducerea unor definiții clare și echilibrate privind performanța durabilă/ambientală și durabilitatea materialelor și tehnicilor de construcție.
- ▶ Diseminarea cunoștințelor și încurajarea unor moduri de viață mai sustenabile.
- ▶ Promovarea unor construcții mai durabile, prin taxare- taxele ar trebui să reflecte volumul real de energie și resurse utilizate în industria construcțiilor.
- ▶ Implementarea în construcții a rezultatelor cercetărilor din ergonomie și psihologie privind bunăstarea generală.
- ▶ Promovarea consistentă a reglementărilor antiseismice în țările în care sunt necesare.
- ▶ Mai buna integrare cu lobby-urile din domeniul construcțiilor cu scopul de a începe construcții într-un mod mai durabil.

Siturile deteriorate sunt parcele de pământ utilizate inițial pentru scopuri industriale și reprezintă astăzi serioase riscuri ambientale și de sănătate. Viitoarea cercetare europeană trebuie să se concentreze pe găsirea unor modalități care să:

- ▶ Dezvolte tehnologii eficiente și mai puțin costisitoare de curățare a solului poluat și a apelor.
- ▶ Integreze unele practici de planificare (sisteme de taxare ar trebui să fie folosite pentru a găsi resursele necesare).
- ▶ Determine cele mai bune alternative de utilizare a ariilor respective și să încurajeze investitorii în a le folosi.
- ▶ Disemineze exemplele și practicile pozitive.

Concluzii privind Moștenirea Culturală

Continental european are o moștenire culturală imensă. Aceasta incumbă o uriașă responsabilitate în țările noastre în termeni de preservare și valorizare a acestei moșteniri.

Noi abordăm termenul de moștenire culturală astfel încât să includă atât moștenirea tangibilă precum monumentele, clădirile sau elementele arheologice, cât și moștenirea intangibilă precum limba, literatura, muzica, arta, tradițiile, cântecele, dansurile și altele. Noi credem că identitatea culturală izvorăște din moștenirea culturală. Identitatea culturală întărește comunitățile și orașele și poate conduce la mai mult respect în rândul diferitelor popoare europene. În ciuda tuturor resurselor alocate acestui sector, există o parte semnificativă a moștenirii culturale a Europei care este pe punctul de a fi distrusă sau în fața unor grave riscuri. Cel mai critic punct în acest sens este că pierderea patrimoniului cultural este ireversibilă - nici un lucru pierdut nu poate fi adus înapoi.

Noi am trecut în revistă proiecte finanțate de UE care au cercetat diferite teme ca efecte ale schimbărilor climatice, poluării și ale altor aspecte negative privind moștenirea culturală. Am înțeles că aceste proiecte au adus importante îmbunătățiri unui număr important de obiecte istorice.

- ✓ Oricum, noi simțim că UE trebuie să găsească soluții pentru un efect mai larg și mai tangibil al proiectelor de cercetare pe care le finanțează.
- ✓ Mai mult, deoarece protecția moștenirii culturale este, în mod normal, un sector în care resursele sunt foarte limitate, UE poate prevedea finanțare care să facă mai ușoară replicarea în alte părți a rezultatelor obținute prin cercetarea finanțată de UE.

- ✓ Noi suntem împotriva segregării moștenirii culturale de viața cotidiană și de oameni. Prezervarea moștenirii culturale nu poate reuși la nivelul UE și la nivelul național fără a fi sprijinită (sau inițiată) de nivelul local. Oricum, UE poate explora căi de a-i face pe cetățenii individuali să înțeleagă și să contribuie la prezervarea moștenirii culturale. Aceasta poate fi o cale de a aduce moștenirea culturală mai aproape de oameni - ei ar trebui să se simtă mai mult drept parte a ceva la a cărei prezervare contribuie. Aceasta trebuie să înceapă cu copiii. Dacă oamenii nu înțeleg importanța protejării moștenirii culturale, soluțiile tehnice prin ele însele nu pot rezolva problemele.
- ✓ cercetarea despre moștenirea culturală care ne-a fost prezentată a fost foarte unilaterală - de exemplu abordând mai ales probleme tehnice, ca efectele poluării asupra moștenirii culturale, schimbările climatice, etc. Recunoscând importanța deosebită a re-cercetării aspectelor sus-menționate, noi simțim că în cercetarea viitoare o atenție mai mare ar trebui să fie acordată următoarelor probleme: impactul presiunilor economice, migrarea oamenilor și efectul consumerismului asupra moștenirii culturale. Cercetarea europeană ar trebui să se focalizeze mai mult pe integrarea durabilă a moștenirii culturale în viața cotidiană.